

Читачі ще пам'ятають серію статей, присвячених міжнародній комп'ютерній електронній пошті, що були підготовлені нашою редакцією та агентством "Soft Press" науково-технічного підприємства "Волинь ТЕКОМ/+" та подані в кількох перших номерах нашої газети.

Днями, а саме 12-17 січня 1993 року, в містечку Славсько, що на Львівщині, відбулась неординарна подія, яка має визначальний характер для розвитку комп'ютерних мереж України.

Пропонуємо вашій увазі інтерв'ю з безпосереднім організатором та учасником цих подій, головним інженером фірми "Волинь ТЕКОМ/+" п. Олегом Гринчуком.

Кор. П. Олегу, щоби довго не інтригувати наших читачів, прошу сказати, що за події відбувалися в Славському і в чому полягає їх винятковість?

Інт. Якщо коротко, в Славському з 12 по 17 січня цього року проводила свою роботу Перша Всеукраїнська конференція представників вузлів системи міжнародної електронної пошти РЕЛКОМ. Винятковість цієї конференції обумовлена щонайменше двома факторами:

1. Це була перша такого роду конференція в історії українських комп'ютерних телекомунікацій.
2. Власне рішення самої конференції мають екстраординарний характер.

Кор. А тепер, з Вашого дозволу, давайте перейдемо до хронологічного порядку огляду того, що сталося.

Інт. Дуже прошу. Я сам хотів Вас про це попросити, але Ви мене випередили (жарт).

Кор. Отже, чи не змогли би Ви охарактеризувати ситуацію, що склалася в середовищі українських комп'ютерних телекомунікацій до конференції у Славському?

Інт. Будь ласка. Але відразу хочу застерегти читачів. Все, що я говоритиму зараз та в послідуючому — то є власне моє особисте бачення подій і, певно, фірми "Волинь ТЕКОМ/+". Забігаючи дещо наперед, скажу, що виступати від імені всіх, підкреслюю, всіх учасників конференції має право лише певна група їх представників, та й то лише по питаннях, які відносяться до повноважень цієї групи. Дуже важливо, щоби читачі це розуміли. Отже, декілька слів про ситуацію, яка передувала Славській конференції.

Існував EUnet (європейська комп'ютерна мережа), існував Релком (комп'ютерна мережа, яка об'єднувала всі країни колишньої імперії СРСР). Ні про яку Українську комп'ютерну мережу мови не було. Було десь 22-24 вузли, що відносились до Релкому, та чисто географічно знаходились на території України. Існувала якась домовленість між EUnet та Релкомом про співпрацю в області телекомунікацій. Існували якісь домовленості між деякими вузлами, що знаходились на терені

України, та Релкомом. Існували якісь домовленості між деякими вузлами всередині самої України. Я свідомо не вживаю слово “угода” в його юридичному значенні. Зверніть на це увагу.

Далі. В чисто фінансовому плані. Релком щось там платив EUnet. Деякі українські вузли щось там платили Релкому. Деякі українські вузли щось там платили іншим українським вузлам.

Де-факто склалася цікава ситуація — ніхто не розумів, що відбувається, ніхто не розумів, як функціонує система в цілому, а ця система розвивалась і діяла. І не можу сказати, що діяла погано.

Прошу — доказ. Назвіть мені хоча б одну комп’ютерну мережу в межах екс-СРСР, яка б мала таку кількість абонентів, таку розгалужену структуру, такий сервіс і таку дешеву вартість послуг як Релком. Впевнений, не назвете. Просто тому, що такої не існує в природі.

Виникає закономірне питання: в чому полягає такий грандіозний успіх Релкому? Відповідь проста. За моїми даними, від 80 до 90% вузлів виникли на базі недержавних комерційних структур, одним із напрямків діяльності яких (а, можливо, і єдиним) був інформаційний бізнес.

Дієвість та ефективність будь-якої комп’ютерної мережі забезпечується в найбільшій мірі діяльністю та ефективністю саме вузлів. А діяльність та ефективність останніх є наслідком того, що в них

а) є господар (ви чудово самі розумієте, що означає наявність господаря в будь-якій справі),

б) є конкретні люди, які займаються конкретно справою — забезпеченням нормального функціонування вузла.

В свій час політика мережі Релком максимально сприяла появі та зміцненню вузлів. Дещо подібне спостерігалось на Україні, де політика київського вузла, що виник на базі відомого “Центру Інформаційних Технологій” (директор — С. Писарев, колишній провідний експерт з проблем розвитку мережі — Ю. Муравйов) дозволила “стати на ноги” третині нинішній українських вузлів.

Але то все було спочатку. Потім в гру вступили акули бізнесу, що відчувала запах ласого шматка, яким є інформаційний бізнес. В результаті на арену вийшло новостворене АТ “Релком”, найбільшими засновниками якого стали такі монстри як РТСБ, АТ “Рінако”, російська біржа “Зв’язок” та ін.

На першому етапі діяльності це себе виправдало. Були залучені додаткові кошти “зі сторони” на подальші інноваційні розробки, проведення глобальної рекламної кампанії, позитивно вирішувались питання про необхідні інвестиції. Але незабаром ситуація докорінно змінилась. Основна, на мою думку, помилка АТ “Релком”

полягає в тому, що від важелів формування економічної та політичної стратегії мережі були усунуті головні сили — самі вузли, які, власне, на низових рівнях забезпечують її діяльність. Мережа в цілому залишилась без господаря, оскільки АТ “Релком” виродився у власника одного, хоча й найбільшого, вузла. І тепер абсолютно не зацікавлений в розвитку інфраструктури всієї мережі та її інформаційному наповненні.

Десь приблизно із жовтня минулого року більшість українських вузлів інтуїтивно почали відчувати, що з АТ “Релком” відбувається щось незрозуміле. Дедалі більше стало нарікань на його політику — політику монополіста. Ситуація, як то мовиться, назрівала. На початку листопада 1992 року після серії моїх приватних зустрічей з представниками вузлів Києва, Одеси та Львова, фірмою фірми “Волинь ТЕКОМ/+” та Львівським регіональним центром телекомунікацій (заснованим МП “Каскад” при Львівському політехнічному інституті та Львівським АТ “Пластик” концерну “Пластик”) було прийнято рішення про взяття на себе обов’язків по підготовці та проведенню Першої Всеукраїнської конференції вузлів мережі Релком. На мене були покладені обов’язки відповідального секретаря оргкомітету, на п. Ю. Грабовецького (Львівський центр телекомунікацій) — обов’язки голови оргкомітету.

Кор. Отже, якщо я вірно Вас зрозумів, конференція була скликана для того, нарешті всім зрозуміти, що твориться з Релкомом і які можуть бути наслідки?

Інт. Та я би сказав, що не зовсім так, а, чесно кажучи, навіть зовсім не так.

В ході двомісячних дебатів про спільні проблеми, які всім би хотілося обговорити на майбутній конференції, появився список із 27 питань, що мали би ввійти в повістку денну роботи конференції. Але ключових питань, що визначились в ході попереднього обговорення (до речі, для цього була створена телеконференція з обмеженим доступом, яка експортувалась лише в межах України і лише серед вузлів, за невеликим винятком) було два:

1. Чи об’єднуватись українським вузлом?
2. Якщо так, то в якій формі та на яких принципах?

І всі без винятку учасники обговорення прийшли до висновку, що об’єднання життєво необхідне. А от щодо його принципів, то вони визначились лише в ході роботи конференції.

Узагальнюючи все вищесказане, можна стверджувати: всі зібрались в Славському з метою в’яснити, що твориться в області комп’ютерних телекомунікацій в Україні в цілому, поговорити про проблеми кожного вузла зокрема, почути пропозиції кожного вузла по вирішенню спільних проблем, виробити принципи та механізми об’єднання вузлів, і, нарешті, намітити стратегію подальшої діяльності в рамках всеукраїнського об’єднання вузлів.

Кор. А зараз назвіть, будь ласка, учасників Славської конференції, щоби наші читачі орієнтувались в тому, які регіони були представлені.

Інт. Прошу дуже. В конференції прийняли участь представники таких фірм, підприємств та організацій:

1. Комерційне товариство “Сумус”, м. Суми
2. Фірма “Апекс Ltd.”, м. Дніпропетровськ
3. МНТП “Каскад”, м. Львів
4. АТ “Пластик”, м. Львів
5. НДВП “Елком”, м. Івано-Франківськ
6. ПНТП “Волинь ТЕКОМ/+”, м. Рівне
7. ТОВ “Комунікаційні системи”, м. Київ
8. АТ технічна служба УкрСибінкор, м. Харків
9. НТП “Імпульс-2”, м. Севастополь
10. МНПП “Дом”, м. Миколаїв
11. Приватний підприємець з м. Дніпропетровська
12. ТОВ “Інтергейт”, м. Одеса
13. МіськВТЕЗ, м. Кривий Ріг
14. ТОВ “Укрком-Херсон”, м. Херсон
15. НТО “Ітус”, м. Київ
16. МП “Інтсол”, м. Донецьк
17. ТОВ “Скіф Ltd”, м. Чернігів
18. Фірма “Адамант”, м. Київ
19. ТОВ “Літех”, м. Львів

Всі ці фірми є власниками та обслуговують вузли системи міжнародної електронної пошти. Якщо взяти, що на Україні нараховується близько 800 абонентів всіх існуючих вузлів, то вузли, які направили своїх представників на конференцію, мають 75% абонентів від усіх абонентів України.

Прикро, звичайно, що з об’єктивних причин не змогли прийняти участь в роботі Славської конференції так потужні вузли, як київський “Технософт” та харківський МКТТС. А так можна сміливо стверджувати, що в Славському зустрілись представники всіх тих вузлів, які визначають політику в сфері телекомунікацій в масштабах всієї України.

Кор. Але я бачу, що не деякі області України не були представлені...

Інт. Ви маєте слушність. В оргкомітеті по проведенню конференції були дані, які свідчать про те, що в деяких областях, скажімо, Вінницькій, Луганській, Хмельницькій, є вузлові центри. Але на конференції їх не було. Це пояснюється лише одним. Я, як відповідальний секретар по підготовці та проведенню, не отримав від них ні одного зауваження, ні однієї пропозиції в ході підготовки до конференції, не отримав також і заяви по їх участь. Ці вузли, видно, або не

зрозуміли важливість нашої спільної зустрічі, або, просто-напросто, живуть своїм внутрішнім життям, а не життям мережі в цілому.

Крім названих областей є ще й такі, де взагалі поки що немає вузлових центрів. На превеликий жаль, змушений додати. Але святе місце пустим не буває...

Кор. П. Олегу, а чи всі учасники Славської конференції переслідували одну мету — мету об'єднання?

Інт. Ви знаєте, коли ми з моїм колегою зі Львова, п. Юрієм Грабовецьким, задумали організувати цю зустріч, ми думали: навіть якщо ми всі разом нічого конкретного і не вирішимо, то хоча би перезнайомимось. А вести справи з конкретними реальними людьми, погодьтесь, значно простіше та комфортніше, ніж з офіційними юридичними особами. Тобто, програма мінімум, я впевнений, для всіх учасників полягала у виробленні та розумінні (є такий хороший англійський термін “politics faces” — політики в особах). Але ще до початку самої конференції, під час обговорення наших завдань у телеконференції, всі прийшли до розуміння необхідності об'єднання. Так що прагнення кожного представника кожного українського вузла, який приймав участь в роботі конференції, була одна — об'єднання в одну сильну структуру на взаємовигідних умовах.

Кор. А зараз, п. Олегу, не могли би Ви розповісти про хід роботи Славської конференції? В якому вигляді то все відбувалось?

Інт. Спочатку, в принципі, оргкомітет розраховував розділити учасників на секції та робочі групи, і всі питання обговорювати в них. А спільні засідання проводити по мірі підготовки відповідних проектів рішень. Але, знову ж таки, в ході вже першого дня роботи конференції виянилось, що всі без винятку учасники бажають приймати участь в проробці всіх без винятку питань. І це, я вважаю, закономірно. Люди горіли бажанням працювати на користь спільної справи. І працювали. Робота вимагала дуже великого напруження. Ось приведу Вам розпорядок кожного дня роботи:

09:30 - 10:00 — сніданок

10:30 - 14:00 — вранішнє засідання

14:30 - 15:00 — обід

15:30 - 19:00 — денне засідання

19:30 - 20:00 — вечерея

20:30 - 23:30 — вечірнє засідання

Але це не все. Десь біля опівночі розпочинала роботу редакційна комісія, яка видруковувала протоколи засідань, коригувала їх, оформлювала пропозиції учасників для послідувочої роздачі їх всім присутнім. І майже завжди в роботі цієї комісії, яка, до речі, офіційно складалася лише з двох чоловік, допомагала значна кількість (до 8-10 чоловік) інших учасників конференції.

Одним словом, проводилась важка відповідальна робота за участю всіх представників вузлів без найменшого натяку на офіціоз та помпезність. І так протягом шести днів.

Ще один цікавий момент.

Про важливість Славської конференції говорить той факт, що бути присутніми на ній попросили дозволу наші колеги з Москви та Санкт-Петербурга. Ті, що стояли біля витоків мережі Релком та своїми знаннями та руками сприяли її становленню. Можу назвати їх імена, якщо нашим читачам вони щось говорять. Це:

1. Аня Трейгер, провідний експерт з питань розвитку мережі Релком, м. Москва
2. Павло Ходаков, начальник відділу наукових досліджень при АО “Релком”, м. Москва
3. Кирило Чащин, директор фірми “Інформаційні пошуки” (яка колись існувала у вигляді окремого інформаційного відділу при штаб-квартирі мережі Релком), м. Москва
4. Майкл Браво, представник одного з вузлів м. Санкт-Петербург, людина дуже відома в мережі.

На превеликий жаль, не зміг з об’єктивних причин приїхати п. Валерій Бардін — “хресний батько” мережі Релком, людина, через яку відбуваються всі контакти АО “Релком” з представниками EUnet.

Отже, без уваги зі сторони “третіх осіб” ми не обійшлися (жарт).

Кор. Зрозуміло. Це мене, в принципі, і не дивує. Дійсно, все таки Перша Всеукраїнська конференція.

Інт. Авжеж. А я ще не розповідав про інтерес певних кіл діаспори до нашої конференції! Але то вже інше питання. Може, якось згодом.

Кор. А конкретно Ви можете сказати, які матеріали були підготовлені на конференції? Напевно, були підписані якісь документи?

Інт. Ну, на те вона і конференція (жарт).

Якби не було ніяких матеріалів, і нічого не було підписано, то це була б не конференція, а, скажімо, просто дружня розмова за філіжанкою кави.

А якщо серйозно, основний документ, що був результатом напруженої роботи всіх учасників протягом шести днів і дістав назву “Славська конвенція”, вмістив в собі найважливіші принципи об’єднання українських вузлів по створенню комерційної комп’ютерної мережі Relcom/UANet. І справа не в назві. Назватися можна ким завгодно. Відбулася надзвичайно важлива подія — учасниками конвенції був проголошений курс на створення та розвиток Української комп’ютерної мережі як повноцінного суб’єкта світових комп’ютерних мереж.

Приведу деякі з принципів. Отже, учасники “Славської конвенції” в своїх взаємовідносинах користуються наступними принципами:

- Принцип рівноправності вузлів (тобто ніхто не має права сказати, що його вузол важливіший за інші і вимагати для себе якихось більших прав),
- Принцип “відкритості” конвенції для приєднання всіх бажаючих,
- Принцип невтручання у внутрішні справи інших вузлів,
- Неприпустимість взаємної антиреклами учасниками конвенції,
- (увага, дуже важливий принцип!) інформація, породжена всередині мережі Relcom/UANet або придбана учасниками конвенції на стороні, є безумовною власністю мережі Relcom/UANet,
- Принцип взаємоповаги,
- Надання допомоги вузлам, що попали в скрутне матеріальне становище,
- Кожен учасник конвенції має право поставити будь-яке питання на голосування серед інших учасників координатором проблеми.

Крім принципів взаємовідносин учасників конвенції до документу увійшли також відповідні положення про застосовувану термінологію, фінансування спільних програм, механізм координації спільної діяльності, права та обов’язки учасників даної конвенції та суб’єктів мережі, структуру та топологію української мережі Relcom/UANet, напрямки розвитку мережі, матеріально-технічне забезпечення, рекламно-видавничу діяльність, умови приєднання інших вузлів до даної угоди та вихід з неї, взаємовідносини з комп’ютерними мережами та іншими юридичними та фізичними особами, порядок вирішення спорів.

Як бачите, коло розглядуваних питань вузьким не назвеш.

Кор. Я перепрошую, п. Олегу, але ще таке запитання. Скажімо, Верховною Радою та Кабінетом Міністрів України було також видано “на гора” чимало досить непоганих декретів, законів, постанов та інших документів. Але майже всі вони відмовлялись працювати за однієї причини — їм бракувало механізму реалізації. А як з цим у вас?

Інт. Розумію Вашу стурбованість. Постараюсь її розвіяти. Славською конвенцією передбачено, що для вирішення конкретного завдання через голосування в телеконференції створюється конкретна робоча група на чолі з координатором проблеми. Завважте, кожне конкретне завдання доручається конкретним живим людям, вказуючи їх імена і прізвища, з яких потім можна буде спитати. Цього як раз і бракує нашим вельмишановним державним діячам. По-друге, ми є бізнесменами, господарями. Невже Ви думаєте, що я, або хтось інший, погодиться в робочу групу обрати людину, яка не компетентна в даному питанні? Та нізащо в світі! Наше об’єднання має ту перевагу, що ніколи викладачу не дістанеться портфель, скажімо, сертифікаційної комісії.

Вже на самій конференції було створено 7 чи 8 робочих груп з різних питань на чолі з координаторами проблем. Трьом з них я приділяю дуже велику увагу. Перша група — це група з питань розробки повноцінної (в економічному та політичному плані) міжвузлової угоди, яка базуватиметься на принципах Славської конвенції. Самі розумієте, що тут мають попрацювати і юристи-міжнародники, і економісти, але принципи конвенції — це наріжний камінь для даної угоди.

Друга група — група по контактах з іншим мережами передачі даних, іншими юридичними та фізичними особами, в тому числі і з державними органами.

Третя група (до якої мав честь увійти і я) — це група по розробці положень та принципів діяльності сертифікаційної комісії, що видаватиме рекомендації про участь/неучасть в мережі Relcom/UANet вузлів, які не приймали участь в роботі конференції, але хочуть вступити в число учасників Славської конвенції.

Отже, якщо сказати коротко, діяльність мережі Relcom/UANet в цілому полягає в діяльності мобільних робочих груп, сформованих з конкретних відомих усім учасникам конвенції авторитетів без будь-яких непотрібних надбудов на зразок облзбутпостачів, главків чи РАПО. Не передбачається (принаймні, поки що, до виникнення нагальної потреби) навіть єдиного координаційного органу. Але це не анархія. Все базується на основі економічної ефективності, реалій сьогодення та майбутніх перспектив розвитку.

Кор. П. Олегу, а що далі? Що конференція дала рядовим абонентам? Як на них відіб'ється підписання Славської конвенції?

Інт. Як я вже говорив, ми є діячі інформаційного бізнесу. Для нас, як і для будь-якого іншого бізнесу, основним правилом лишається одне — “клієнт завжди правий”. Як Ви вважаєте, навіщо було приймати рішення про створення сертифікаційної комісії? А тому, що віднині не кожен вузол може називатися вузлом Української комп'ютерної мережі Relcom/UANet. А лише той, який забезпечує своїм абонентам якийсь мінімальний сервіс. Сертифікаційною комісією, як раз, і буде визначено мінімальний набір послуг, які вузол має забезпечити своїм абонентам, щоби мати право вступити до мережі Relcom/UANet. Крім того, буде перевірятись також рівень підготовки обслуговуючого персоналу кожного такого вузла. Все це робиться з однією метою — перед всіма мережами передачі даних на ділі довести, що мережа Relcom/UANet найкраща, і з самого початку максимально виключити випадки дискредитації нашої мережі.

Ви запитували, що далі? Далі починається напружена робота. Завдання всім роздано. Кожен дістав свою ділянку роботи. Працюємо. Бо ж “клієнт завжди правий”. Та й конкуренти можуть на обрії з'явитись. Час же не стоїть на місці...